

vat pochodové sestavy a zkracovat doby přesunu, dále budou složité otázky ochrany proti jaderným zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení. Na druhé straně se daleko lépe uplatní některé prvky bojového zabezpečení, především průzkum, který má větší volnost a možnost pronikat do nepřátelské sestavy.

Uskutečňování přesunů pod tlakem času tedy klade velké nároky na práci štábů druhů vojsk, které musí správně řídit a usměrnit bojové zabezpečení všeho druhu, iniciativně navrhovat využití všech možností, které nabízí terén, situace i prostředky nadřízeného velitele (např. v protivzdušné obraně a to bude využito vlastního letectva, i když bude plnit jiný hlavní úkol).

I když v bojové situaci obvykle všechna činnost se děje pod tlakem času, přece jen musíme uvážit, zdali je tak kritický, abychom mohli ještě zplánovat veškerou činnost, organizovat součinnost apod.

Situace na frontě nám obvykle nedovolí zastavit k přestávkám podle řádů a to i tehdy, bude-li to přesun delší. Stane se, že vůbec vyloučíme v obraně zastávky z přesunů. (Potřebuje-li řidič opravit některou drobnost, ponecháme vozidlo na místě, zatím co proud pokračuje nepřetržitě v pohybu).

Všechny tyto zvláštnosti však vyplývají z dynamičnosti soudobé obrany. Jakmile nad manévrovostí převládne statický element a vojska se zastaví na určitých čarách platí tyto zvláštnosti jen v omezeném rozsahu, neboť se např. ustálí rozhraní jednotek, mezi jehož čarami se bude zpravidla dít pohyb, ke střídání a přeskupení budeme obvykle přistupovat, až se setměním atd. Přesuny v takové situaci se již přibližují svým pojetím přesunům v útočném boji. Ovšem statickou obranu bude třeba chápat již jen jako zvláštní druh obranného boje, zatím co pravidlem bude dynamická obrana.

K velení operačního týlu

Podplukovník Vojtěch Machulda

Ve velení operačnímu týlu je nutno vycházet ze zásady, že je nelze oddělit od velení vojskům, neboť je jeho nedílnou součástí. Velitel armády nebo frontu odpovídá plně za nepřetržité zabezpečení svazů, svazků a útvarů. Velí týlu osobně nebo prostřednictvím svého zástupce pro týl.

Tato povinnost velitele armády nebo frontu je naprosto nedílná a nemůže ji přenést na jiného funkcionáře. Naproti tomu zástupce velitele pro týl je v otázkách celkové organizace a činnosti týlu hlavním poradním orgánem velitele a přímým organizátorem týlu. V tomto směru

se stále vyskytuje řada nejasností a nedořešování skutečností, protože při cvičeních nelze v plném rozsahu „rozehrát“ složitost problematiky operačního týlu a její velký vliv na celkové vedení operací, stanovení operačních úkolů, cílů atomových úderů a celkové zatížení velitele řešením těchto otázek. Správné chápání a plné využití zástupce velitele pro týl jako přímého organizátora týlu má dalekosáhlý význam pro správnou organizaci operačního týlu, usměrnění jeho práce v duchu operačního zámyslu a velké ulehčení pro osobní práci velitele.

K pojmu „přímý organizátor týlu“. To znamená, že zástupce velitele pro týl má vliv na celý týl, to je na celý souhrn opatření organizace týlu, přípravu a využití komunikací a dopravních prostředků, materiálních, technické, letecké, zdravotnické a jiné druhy zabezpečení. Z toho vyplývá, že funkci zástupce velitele pro týl je třeba v soudobé operaci chápat v jejím širokém smyslu, bez ohledu na to, komu jsou tyto svazky, útvary a zařízení podřízeny.

Vzhledem k charakteru soudobých operací a z toho vyplývající činnosti týlu je nutné především sladit veškerou činnost týlu ve prospěch splnění operačního zámyslu a vytvořit takovou organizaci týlu, která těmto zásadám odpovídá. Takovou organizaci týlu je možné vytvářet jen na

základě znalostí operačního zámyslu pod jednotným týlovým zámyslem, realizovaným v rámci plánu organizace týlu, materiálního a zdravotnického zabezpečení. Jediným místem, kde je možno zpracovat sladěný plán se všemi týlovými složkami (včetně materiálních složek druhů vojsk), je štáb týlu armády (frontu). Jde o celkovou organizaci týlu (prostor umístění týlových svazků, útvarů a zařízení a jejich sladěný přemísťování co do prostoru, času i komunikací), dopravy materiálu, celkového řešení otázek operačního zabezpečení, umístění a přemísťování TVS armády (frontu) a způsobu velení svazkům (svazům), týlovým útvarům a zařízeními po spojovacích a rádiových sítích zástupce velitele pro týl.

Povinnosti velitele a štábu vůči velení operačnímu týlu

Velitel má plnou odpovědnost za organizaci týlu a materiální, technické a zdravotnické zabezpečení vojsk armády a frontu.

Velitel se může soustřeďovat jen na hlavní úkoly týlu. Osobně nebo prostřednictvím svého zástupce pro týl kontroluje nejdůležitější opatření týlu, doplňuje své základní rozhodnutí a určuje nové úkoly týlu.

Vzhledem k charakteru soudobé operace, častým a podstatným změnám v situaci, která se promítá do operačního týlu, zvyšuje se úloha náčelníka štábu. Ten je povinen znát organizaci týlu, stav materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení vojsk a musí být sám schopen navrhnout účinná opatření v rámci operačního týlu. Je rovněž povinen jako hlavní organizátor slaďovat práci štábu a náčelníků druhů vojsk se zástupcem velitele pro týl k zabezpečení operačního zámyslu a rozhodnutí velitele. Má vytvářet vhodné podmínky pro činnost operačního týlu, seznamovat zástupce velitele pro týl se změnami v operační situaci a se základními směnicemi, rozkazy a nařízeními velitele. Nelze opominout povinnost náčelníka štábu slaďovat všechna zásadní týlová nařízení s rozkazy a nařízeními velitele.

Naproti tomu zástupce velitele pro týl je povinen oznamovat náčelníkovi štábu změny v týlové situaci, slaďovat s ním všechna zásadní týlová nařízení a získávat od něho údaje o změnách operační situace a o sestavě vojsk.

V takovém chápání povinností je stále mnoho nejasností a především nedoceňo-

vání těchto otázek, které vyplývá z neznalosti vlivu neplnění úkolů týlem na soudobou operaci. Tito funkcionáři spolu mnohdy nejdou jako sobě rovní, vzájemně nespoupracují a obcházejí se, což ztěžuje práci velitelů a rozlaďuje činnost na TVS a VS.

Zkušenosti z operačních cvičení ukazují, aby na VS byla trvale umístěna skupina z TVS se zástupcem náčelníka štábu v čele (nebo se zástupcem náčelníka štábu týlu), která může zabezpečit běžnou informovanost s náčelníkem štábu. Předpokladem je, že tato skupina je stále informována z TVS a má u sebe druhopis všech zásadních dokumentů zpracovávaných na TVS. Náčelník této skupiny může tak podle potřeby informovat velitele a zabezpečit nepřetržitost velení pro případ zničení TVS. Alespoň po tu dobu, než dojde k urychlenému zřízení nového TVS, nebo předání velení týlu některému TVS armády (divize) apod.

Na druhé straně náčelník štábu by měl tato opatření vítat a vytvořit pro týlovou skupinu na VS co nejlepší pracovní podmínky. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že týlová skupina na VS je chápána jako přítěž a pracuje systémem „Co seženeš — to máš“. Je jasné, že týlová skupina nemůže být náčelníkem štábu a druhý vojsk informována o všem, ale musí dostat vše, co je třeba na TVS k organizaci a činnosti týlu, aby bylo zabezpečeno rozhodnutí velitele a práce v duchu zámyslu velitele. Právě vzhledem k charakteru soudobé operace, častým změnám v operační a týlové situaci, kdy je třeba rychlého zásahu, význam informovanosti této skupiny a

tím i zástupce pro tyl, stoupá. Na cvičení se velmi osvědčuje přímé linkové spojení této skupiny se zástupcem velitele pro tyl nebo náčelníkem štábu tylu (popřípadě s operačním oddělením štábu tylu) bez propojování cestou ústřední na VS a TVS. Tím je zabezpečena přímá a rychlá informovanost TVS a týlové skupiny na VS.

Toto pojetí funkce skupiny tylu na VS nezabavuje ZT jeho povinnosti být v osobním styku s velitelem a náčelníkem štábu.

V případě zásadní změny v úkolu, která vyžaduje rychlého přeplánování, rozbor situace a přímou spolupráci se štábem a náčelníky druhů vojsk umístěných na VS, tvoří tato skupina základ kolektivu, který přeplánování uskuteční za vedení zástupce velitele pro tyl; může být posílen operační skupinou vyslanou z TVS. Tato praxe bude v soudobé operaci pravděpodobně častým zjevem.

Při přemísťování VS je nutné, aby tato skupina se přemísťovala s VS v jednotlivých sledech. Bude vhodná skupina před přemísťováním TVS posílit, aby mohla po dobu přemísťování TVS velet tylu přímo z VS.

Zkušenosti ukazují, že se podceňuje vyhodnocování účinků ZHN vůči operačnímu tylu. Vyhodnocovací skupiny na VS vyhodnocují jen účinky na vojska a zcela opomíjejí jejich vliv na tyl. Operační tyl v celkové organizaci vojsk představuje jejich podstatnou část, které je třeba velet především z hlediska účinku ZHN. Má-li být velení účinné a především včasné, je nutné mít na TVS obdobnou vyhodnocovací skupinu jako je na VS. Vyhod-

nocovací skupina na VS nemůže totiž splnit vůči operačnímu tylu úlohu, kterou plní vůči vojskům, neboť nebude nikdy znát konkrétní a bezprostřední situaci operačního tylu a proto nemůže z těchto hledisek situaci vyhodnocovat. Předávat výsledky vyhodnocení cestou týlové skupiny z VS na TVS je zdlouhavé a nevytváří podmínky pro velení tylu, jak to vyžaduje charakter soudobé operace. Na TVS je nutné mít samostatnou vyhodnocovací skupinu, které je třeba předávat údaje o atomových úderech souběžně s údaji předávanými vyhodnocovací skupině na VS. Mimo to vyhodnocovací skupina na TVS musí znát nejen údaje o atomových úderech nepřítele, ale i o úderech vlastních. V rámci operačního tylu je totiž nutné znát a vyhodnotit i pravděpodobné účinky vlastních úderů, především z hlediska možnosti a organizace dopravy (rozrušení a zničení komunikačních uzlů, zničení mostů, viaduktů, tunelů apod.).

Z uvedeného vyplývá, že je nutné, aby operační štáb zabezpečoval orgány tylu výchozími údaji pro správnou organizaci tylu, určení potřeby a materiálních prostředků, plánování práce tylu, organizaci nepřetržitěho spojení a velení tylu. Zástupce velitele pro tyl naopak musí organizovat práci tylu v úzké součinnosti s operačním štábem. Musí především seznámat náčelníka štábu armády se zabezpečením vojsk, stavem komunikací, změn v týlové situaci a projednávat s ním nejzávažnější nařízení o zabezpečení vojsk. Jen při tomto systému práce je možné mluvit o včasném zabezpečení vojsk v soudobé operaci.

Rozhodnutí velitele

Stále diskutovanou otázkou je rozhodnutí velitele. V něm je třeba vycházet z povinnosti velitele řídit tyl, úlohy zástupce velitele pro tyl, který má veliteli v tomto směru co nejvíce odlehčit, náčelníka štábu a charakteru soudobé operace s jeho častými a zásadními změnami.

Velitel má rozhodovat o zásadních týlových otázkách. Ostatní může vyřešit zástupce velitele pro tyl v duchu operačního zámyslu a rozhodnutí velitele samostatně, nebo v součinnosti s náčelníkem štábu.

Velitel rozhodne zpravidla:

- o výši zásob, lhůty jejich soustředění a způsob rozložení;
- o normách spotřeby hlavních druhů materiálu na konci operace;

— o pořadí a lhůtách hlavních opatření technického a zdravotnického zabezpečení;

— o hranici týlového prostoru;

— o prostoru rozmístění hlavních uskupení týlových svazků; útvarů a zařízení a způsobu jejich přemísťování;

— o hlavních rysech organizace komunikační sítě armády (frontu);

— o umístění TVS a způsobu jeho přemísťování.

Rozsah tohoto rozhodnutí je značně rozsáhlý a předpokládá proto velmi úzkou součinnost zástupce velitele pro tyl s náčelníkem štábu.

Ve většině případů nebude možné, aby

velitel vydal své rozhodnutí v takovém rozsahu. Přesto bude nutné, aby rozhodl alespoň o zásadních otázkách. Například:

— na který směr a za kterou armádou (svazkem) položit těžiště v materiálním a zdravotnickém zabezpečení v počátečním období a v hloubce operace;

— na který směr a na které prostory položit těžiště silničního zabezpečení;

— schválit normy spotřeby hlavních druhů materiálu.

Vlastní konkretizaci tohoto rozhodnutí musí pak provést zástupce velitele pro týl v úzké součinnosti s náčelníkem štábu.

Zpracování plánu operace

Při zpracování plánu operace musí být mezi VS a TVS velmi úzká spolupráce. Plán organizace týlu tvoří nedílnou součást celkového plánu operace. Musí být v plném souladu s plánem operace. Za toto skloubení odpovídá náčelník štábu, který také plán organizace týlu podepisuje spolu se zástupcem velitele pro týl.

Mimo to je vhodné, aby v plánu operace zpracovávaném operačním štábem byly uvedeny hlavní zásady organizace týlu a materiálního a zdravotnického zabezpečení. V grafické části má být zakresleno rozmístění hlavních prvků operačního týlu a jejich plánované přemísťování během operace a přiloženy tabulky materiálního a zdravotnického zabezpečení operace. Zkušenosti ze cvičení ukázaly, že je vhodné, aby tyto tabulky, které jsou rovněž přílohou k plánu organizace týlu, byly zpracovány ve více výtiscích a automaticky zasílány cestou týlové skupiny na VS operačního štábu v dohodovaných termínech.

Úzká součinnost mezi TVS a VS při zpracování plánu operace musí být rozvíjena při plánování veškerých přesunů. Ukazuje se velmi vhodným, aby skupina důstojníka z TVS především ze správy vojenské dopravy a štábu týlu odjela na VS, a tam na místě zplánovala veškeré pře-

suny, především operační. Jde o velmi důležitou činnost, jejíž neskloubení by mohlo mít velmi nepříznivé důsledky, jak pro operační přesuny, tak pro rozvinutí operačního týlu.

Praxe ukázala, že se podceňuje součinnost mezi TVS a VS při vysazení výsadek a jejich zabezpečení, které nelze řešit bez součinnosti s týlem, přestože jejich působení v týlu nepřítele nepřesahuje několik hodin nebo dní. Je rovněž vhodné, aby ze štábu týlu byl na VS vyslán důstojník, který by se dohodovil se skupinou na VS, plánující vysazení a zabezpečení výsadek. Náplní dohovorů by byl způsob zabezpečení výsadek ve výchozím prostoru, v prostoru bojového úkolu, způsob doplňování zásob, včetně opatření u svazů a svazků působících čelně vůči výsadekům pro spojení s nimi, normy spotřeby, množství materiálu, které je nutno připravit v operačním týlu, na letištích materiálního zabezpečení, zařazení zbytků výsadekového útvaru nebo svazku a jeho přesun do prostoru vysazení výsadek za pravosledovými svazky. Zkušenosti dokazují, že není vhodné vydat zvláštní týlové nařízení pro operačně taktický výsadek, ale otázky týlového zabezpečení řešit přímo v nařízení velitele pro použití vzdušného výsadek.

Zpracování operačního hlášení

Má-li být operační hlášení úplné a podkladem nadřízenému náčelníkovi k rozhodnutí, je nutné, aby obsahovalo i nejzásadnější údaje o týlovém zabezpečení, které podstatně ovlivňují schopnost svazků a svazu plnit úkol a mají vliv na stanovení dalších operačních úkolů. Na druhé straně nelze uvádět podrobnosti, které by jenom podstatu a jasný smysl operačního hlášení činily nejasným. Je proto vhodné zde uvádět jen závěry z materiálního a zdravotnického zabezpečení svazu nebo svazků, které jasně ukazují celkové možnosti, hlavní změny, které v prvcích orga-

nizace operačního týlu nastaly od posledního operačního hlášení a zásadní požadavky týlu, které velitel frontu nebo armády nemůže svými prostředky splnit a které mají zásadní vliv na týlové zabezpečení operačního úkolu.

Vzhledem k časovým možnostem na zpracování hlášení a vzdálenosti TVS od VS, je vhodné mít obsah týlového příspěvku do operačního hlášení dohodován, zpracovat jej ve formě samostatné vložky. Nejvýhodnější však je, aby jej přímo zpracovávala týlová skupina na VS. To však předpokládá její dokonalou informovanost

a přímé usměrnění zástupcem velitele pro týl anebo náčelníkem štábu týlu.

Je výhodné a hospodárné, aby operační štáb koordinoval předkládání hlášení všeho druhu co do způsobu, času i přepravy. Všechny druhy odborných hlášení mají být přizpůsobeny operačnímu hlášení a zjednodušeny. Vzhledem k charakteru operace a z toho vyplývajícího způsobu velení, nutno i v odborných hlášeních vyžadovat to, co je k zabezpečení operace nutné. Do zavedení výpočetní techniky do vojsk je

nutné zpracovávat písemná týlová hlášení co nejstručněji, nevyžadovat je pokud možno každý den. Důraz položit na pravidelnou a stálou informaci nadřízeného štábu týlu při každém osobním nebo jiném styku. Hlavní úlohu zde musí sehrát směroví důstojníci týlu, kteří musí být s to kdykoli informovat o podrobné situaci týlu u svazku (svazu), za který odpovídají. To ovšem klade velké požadavky na jejich kvalitu a na prostředky, kterými budou vybaveni.

Přemísťování míst velení operačního týlu

Hlavním místem velení operačnímu týlu je TVS armády (frontu). Jeho umístění určuje velitel na podkladě návrhu zástupce velitele pro týl, v takové vzdálenosti od VS, aby nebylo možné obě místa velení zničit jedním atomovým úderem, a aby bylo zabezpečeno spojení TVS s VS a umožněno velení hlavním prvkům operačního týlu.

Součinnost mezi VS a TVS v otázkách práce a rozmísťování míst velení musí být především zaměřena k zabezpečení nepřetržitého velení především při přemísťování a pro případ zničení VS nebo TVS. V tomto směru ukazují operační cvičení mnoho nejasností a nedoceňování těchto otázek.

Přemísťování VS a TVS musí sladit operační štáb. Především na stupni armády vzhledem k vybavení TVS nelze připustit současné přemísťování VS a TVS. Přemísťováním VS i TVS současně je narušena nepřetržitost velení, především velení týlu armády. Při přemísťování TVS frontu již toto nebezpečí nehrozí, poněvadž TVS frontu se bude přemísťovat zásadně po sledech. Při přemísťování sledu zástupce velitele pro týl zabezpečuje nepřetržitost velení hlavním prvkům frontového týlu sled náčelníka štábu týlu frontu.

Rozhodně je třeba přemísťování VS a TVS jak na stupni armády i frontu plánovat ústředně vzhledem k zabezpečení nepřetržitosti velení, organizovanosti přemísťování a jeho zabezpečení. Je třeba konkrétně dohodnout zabezpečení regulace os přemísťování TVS a protivzdušnou obranu zejména při průjezdu ohroženými prostory.

Předpisy jednoznačně chápou TVS jako

hlavní dočasné místo velení v případě zničení VS a naopak. Součinnost mezi VS a TVS je třeba zaměřit k vytvoření takového spojení, které tuto zásadu umožní a případnou výměnu operační dokumentace. Z TVS je toto zabezpečeno informováním týlové skupiny na VS a předáváním jí po jednom výtisku hlavních dokumentů zpracovaných na TVS.

Velmi úzká součinnost mezi VS a TVS by měla být v otázkách přímé ochrany a obrany jak vzdušné, pozemní, tak i odstraňování následků napadení atomových zbraní. VS i TVS, ať již armády nebo frontu, bude vždy vhodným cílem pro nepřítel. Vzhledem k umístění je možné v operačním rámci obranu i ochranu těchto míst velení řešit společně. Přitom vedoucí úlohu v tomto směru musí sehrát operační štáb, který účinnými prostředky ochrany a obrany disponuje. Půjde především o protivzdušnou obranu, obranu proti výsádkám. Prostředky vyčleněné k obraně VS mohou být plně využity i k obraně TVS. Rovněž z hlediska odstraňování následků napadení ZHN, především atomových, mohou být vyčleněny prostředky, které mohou být použity jak na VS tak i TVS. Pro ně může zástupce velitele pro týl vyčlenit část prostředků podřízených týlu. Vzhledem k důležitosti těchto míst velení, která budou pro nepřítel vždy vhodným cílem napadení je vhodné neřešit jejich obranu a ochranu zvlášť, nýbrž společně, a za úzké spolupráce mezi vedoucími orgány VS a TVS. Tímto způsobem je možné zabezpečit nejen ochranu a obranu obou míst velení, ale i ušetřit značné množství sil a prostředků.

V článku jsou rozebrány společné problémy velitele a zástupce velitele pro týl, orgánů na VS a TVS. Hlavní pozornost je nutně věnovat vzájemné součinnosti k zabezpečení operačního zámyslu a rozhodnutí velitele. Bez úzké součinnosti VS a TVS nelze v soudobé operaci splnit operační úkol.